

Ścieżka przyrodnicza do "Wodospadu Trzy Wody" w Komborni

Ścieżka przyrodnicza do „Wodospadu Trzy Wody” w Komborni zlokalizowana jest na terenie Czarnorzecko - Strzyżowskiego Parku Krajobrazowego.

Czarnorzecko - Strzyżowski Park Krajobrazowy o powierzchni 25 784 ha, chroni i udostępnia dla turystyki, wypoczynku i nauki unikalną przyrodę. Obejmuje tereny leżące na pograniczu Pogórza Strzyżowskiego i Dynowskiego. Spośród wielu form ochrony przyrody znajdujących się na obszarze parku, na uwagę zasługują pomniki przyrody. Ochroną pomnikową w parku zostały objęte obiekty o szczególnych walorach przyrodniczych, naukowych, kulturowych i krajobrazowych. Z inicjatywy Zespołu Karpackich Parków Krajobrazowych w Krośnie oraz Nadleśnictwa Kołaczyce, Rada Gminy w Korczynie ustanowiła w 2008 r. pomnik przyrody o nazwie „Wodospad Trzy Wody” w Komborni. Obiekt ten znajduje się na północnym stoku pasma Działu - przysiółek Mroczki (Napiaskowy Las), Leśnictwa Wola Komborska, Nadleśnictwo Kołaczyce. Jest to jeden z nielicznych wodospadów skalnych objętych ochroną prawną na terenie województwa podkarpackiego.

W wyniku wspólnej inicjatywy Gminy Korczyna, Zespołu Karpackich Parków Krajobrazowych w Krośnie oraz Nadleśnictwa Kołaczyce utworzona została ścieżka przyrodnicza do „Wodospadu Trzy Wody” w Komborni.

Zwiedzanie ścieżek przyrodniczych to aktywna forma wypoczynku połączonego z poznawaniem przyrody oraz piękna krajobrazu parku.

Ścieżka swój bieg rozpoczyna obok przejściowego składu drewna Kombornia, gdzie umieszczona została tablica informacyjna z ogólnymi informacjami o trasie ścieżki oraz wyznaczonych na niej trzech przystankach.

W początkowej fazie biegnie przez las sosnowo-jodłowy, a następnie przez fragment drzewostanu modrzewiowego z nalotem jodłowym. Przechodząc przez grzbiet niewielkiego wzniesienia przebiega wśród sosen z ciekawie ukształtowanymi koronami. Dalej biegnie pod skałkami z piaskowca obok sosen noszących ślady żywicowania (spała żywiczna).

PRZYSTANEK 1

Zaginione skałki

Z warstw piaskowców ciężkowickich odsłaniają się wychodnie skalne wyraźnie zaznaczające się w topografii terenu. Jest to grupa skał ciągnących się w obrębie wierzchowiny na przestrzeni około 200 m, nazywanych Zaginionymi Skałkami. Znajdują się w oddz. 68b nad przysiółkiem Mroczki, w obrębie niewielkiego wzniesienia. Największa z nich ma długość około 40 m i wysokość 3 - 7 m. Została zaprojektowana do objęcia ochroną w formie pomnika przyrody nieożywionej.

Drzewa żywicowane

Wędrując trasą ścieżki można zobaczyć, na niektórych starych sosnach, ślady nacięć wykonane jakimś ostrym, wąskim narzędziem. Głębokie rowki znajdują się w dolnej części pni żywych drzew na szerokiej powierzchni pozbawionej kory. Nie jest to oczywiście akt wandalizmu, ale stare ślady żywicowania. Nacięcia ułożone są w regularną jodełkę przedzieloną pionowym rowkiem. Widać, że wykonano je przed wieloma laty, ponieważ brzegi skałeczonej powierzchni dawno uległy zabliznieniu. Pomimo uszkodzenia znacznej części powierzchni pnia, drzewa przeżyły ten zabieg i są nadal w dobrej kondycji. Wędrując przez nasze lasy, często możemy widywać podobne sytuacje. Na ogół nie zastanawiamy się głębiej w jakim celu wykonywano żywicowanie, a jest to przecież ciekawe,

a ponadto stanowi fragment historii naszego leśnictwa, ponieważ żywicowania drzew już się nie wykonuje. Warto jednak wiedzieć, że przez wiele dziesięcioleci żywicowanie drzew leśnych prowadzone było na ogromną skalę i stanowiło jeden z ważnych kierunków w gospodarce nadleśnictw. Zabieg ten był nawet uznawany za jeden z podstawowych rodzajów pozyskiwania zasobów leśnych, nie mniej ważny niż pozyskiwanie surowca drzewnego, bowiem produkty uzyskiwane z żywicy były niezastąpione, a nawet miały znaczenie strategiczne.

Idąc dalej ścieżką dochodzimy do grupy okazałych modrzewi, a następnie schodząc w dół przez drągowinę jodłową napotykamy na stanowisko sosny czarnej (kilkanaście sztuk).

PRZYSTANEK 2

Okazałe modrzewie

Grupa okazałych modrzewi o pierśnicy 50 – 70 cm i wysokości ok. 28 m. Obwód najgrubszego z nich mierzony u podstawy wynosi ok. 325 cm. Modrzew europejski *Larix decidua* to drzewo duże iglaste o koronie luźnej, regularnie stożkowatej. Pień prosty lub lekko zakrzywiony, osiąga wysokość do 40 metrów. U młodych drzew kora gładka, zielonobrazowa, na starszych czerwobrazowa lub szarobrazowa, głęboko spękana, złuszcza się. Górne gałęzie rosną poziomo a dolne nieco zwisają. Modrzew jest jedynym naszym drzewem iglastym zrzucającym liście na zimę. Igły są jasnozielone, delikatne, niekłujące, długości 2- 4 cm, na krótkopędach rosną w wiązkach po 20-40 sztuk, zaś na długopędach pojedynczo. Kwiaty męskie na kilkuletnich krótkopędach jasnożółte. Żeńskie na starszych uiglonych krótkopędach, purpurowo-czerwone potem zieleniejące. Szyszki mają owalny kształt, dojrzała ma długość do 5 cm, szerokość do 3 cm. Młode szyszki są zielone, dojrzałe jasnobrunatne z łuską na brzegach. Po wysianiu nasion opadają. Modrzew jest gatunkiem długowiecznym, rośnie szybko, żyje do 600 lat.

Stanowisko sosny czarnej

Stanowisko sosny czarnej (kilkanaście sztuk). Sosna czarna *Pinus nigra* to drzewo [iglaste](#) o stożkowatej i smukłej koronie. Posiada po dwie igły w okółku (sosna dwu igielna). Igły są ciemnozielone o długości 4 - 19 cm, grubości 1 - 2 mm, pozostają na drzewie od 3 do 4 lat. Kora sosny czarnej jest głęboko spękana o barwie ciemnobrazowej (prawie czarnej), stąd jej nazwa. Łuszczy się ciemnymi płatkami z jaśniejszymi rysami. Jest rośliną jednopienną, oznacza to, iż na jednym drzewie występują zarówno kwiaty męskie jak i żeńskie. Kwiaty męskie są wałeczkowate do 3 cm długości. Występują w pęczkach w całej koronie. Kwiatostany żeńskie występują po 1-3 tylko w górnej części korony. Kwitnie w maju- czerwcu. Dojrzewające szyszki stają się symetryczne i jajowate, niedojrzałe są ciemnozielone, potem w kolorze ochry. Osiągają maksymalnie 8 cm długości. Łuski zaokrąglone, z krótkim, znikomym kolcem, wewnątrz szyszki prawie czarne. Sosna czarna jest drzewem zimozielonym i długowiecznym. Szacuje się, że niektóre egzemplarze osiągają wiek ponad 500 lat. Rośnie dość szybko - przeważnie ok. 70cm/rok.

Wędrując dalej ścieżką dochodzimy do potoku, gdzie słychać już szmer wody spływającej ze skały. Jest to punkt kulminacyjny ścieżki, którym jest „Wodospad Trzy Wody” w Komborni.

PRZYSTANEK 3

„Wodospad Trzy Wody” w Komborni

Największy i najbardziej malowniczy wodospad położony w Czarnorzecko -Strzyżowskim Parku Krajobrazowym, zlokalizowany na gruntach Nadleśnictwa Kołaczyce, Leśnictwo Wola Komborska we wsi Kombornia. Wodospad uformował się w korycie niewielkiego potoku przepływającego przez

oddz. 59a, na wychodni piaskowca ciężkowickiego. Próg ma wysokość około 5 m, szerokość u podstawy ok. 6 m, natomiast w górnej części 2 m. Ułożony jest z dużych bloków piaskowcowych. Dolina potoku ma typowy dla tych terenów kształt litery V. Ilość przepływającej wody przez wodospad jest okresowo zmienna, zależy od zasobów wodnych otaczających go cieków. Uchwałą Rady Gminy Korczyna Nr XIII/94/08 z 26 marca 2008 r. ustanowiony został jako pomnik przyrody nieożywionej. Celem ochrony pomnikowej jest zachowanie wodospadu ze względu na wyjątkowość obiektu, jego walory przyrodnicze, krajobrazowe oraz ogólną atrakcyjność. Czynna ochrona pomnika polega na wprowadzeniu w jego obrębie następujących zakazów:

- niszczenia, uszkodzenia lub przekształcania obiektu,
- wykonywania prac ziemnych trwale zniekształcających rzeźbę terenu,
- uszkodzenia i zanieczyszczenia gleby,
- dokonywania zmian stosunków wodnych, jeżeli zmiany te nie służą ochronie przyrody albo racjonalnej gospodarce leśnej,
- zmiany sposobu użytkowania ziemi,
- wydobywania skał do celów gospodarczych,
- umieszczania tablic reklamowych.